

*В. В. Чуєнко,
студентка V курсу 7 групи
Інституту прокуратури
та кримінальної юстиції,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, м. Харків*

ПРІОРИТЕТНІ ЗАВДАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНИХ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧИХ ІНСПЕКЦІЙ В УКРАЇНІ В СЛУЖБУ ПРОБАЦІЇ

Сучасний розвиток кримінально-виконавчої політики нашої держави характеризується її гуманізацією, втіленню якої сприяє ратифікація Україною багатьох міжнародних нормативно-правових актів у рамках євроінтеграції. Однією із складових цього процесу є реформування сфери покарань, не пов'язаних з позбавленням волі, за допомогою впровадження інституту пробації.

Питання можливості й доцільності введення цього інституту було дискусійним і вирішувалось в Україні як на доктринальному, так і на рівні громадського обговорення протягом тривалого часу, що сприяло пошуку ефективного механізму його запровадження. Слід зазначити, що й на владному рівні інститут пробації не мав одноставної підтримки. Так, існували різні думки з приводу того, чи повинна така служба створюватись як окремий орган, що буде діяти поряд з уже існуючою системою установ і органів виконання покарань, чи її слід вводити шляхом реформування всієї системи. Загальні засади перетворення державних кримінально-виконавчих інспекцій у службу пробації викладені в Указі Президента України від 08.11.2012 р. № 631/2012 «Про Концепцію державної політики у сфері реформування Державної кримінально-виконавчої служби України» [1]. Вирішальним кроком на впровадження служби пробації стало прийняття Верховною Радою України 05.02.2015 р. Закону України «Про пробацію» [2], який набув чинності в серпні цього ж року.

Цей Закон розроблено з урахуванням міжнародного та європейського досвіду пробації, зокрема Рекомендації № СМ/(2010)1 Комітету Міністрів Ради Європи про Правила Ради Європи про пробацію [3, с. 114], що сприяло реальному наближенню української системи юстиції до міжнародних стандартів.

Висвітлюючи цю тему, доцільно розглянути суттєві зміни впровадження зазначеної реформи, які полягають у відмінностях між правовим становищем державної кримінально-виконавчої служби України та служби пробачії. По-перше, ці служби відрізняються своїми повноваженнями. Так, державна кримінально-виконавча інспекція виконує здебільшого функції контролю за виконанням покарань, не пов'язаних із позбавленням волі, а питання профілактичної роботи, надання певної соціальної і психологічної допомоги покладені на інші відповідні органи та служби. Іншими словами, вона виступає переважно як контрольно-наглядовий орган стосовно засуджених осіб. Закон України «Про пробачію» (далі – Закон) дає чітке визначення: «пробачія – це система наглядових та соціально-виховних заходів, що застосовуються за рішенням суду та відповідно до закону до засуджених, виконання певних видів кримінальних покарань, не пов'язаних з позбавленням волі, та забезпечення суду інформацією, що характеризує обвинуваченого» [2]. Отже, можна сказати що на службу пробачії покладаються широкі повноваження, які розраховані на здійснення соціально-попереджувальних дій, а також проведення саме індивідуально-профілактичної роботи із засудженими. Слід також, зазначити, що повноваження даної служби можна поділити на досудові й на післясудові. Досудова функція служби пробачії здійснюється на стадії розслідування злочину. При цьому забезпечується збір інформації про правопорушника з метою надання допомоги суду у визначенні найбільш ефективного для даної особи виду покарання (позбавлення волі чи іншого альтернативного покарання) на основі прогнозу подальшої поведінки особи та можливостей її виправлення у в'язниці чи на волі. Післясудова функція полягає у виконанні альтернативних видів покарань, нагляді за засудженим та його виправленням на основі спеціальної програми. Кримінально-виконавча інспекція здійснює лише післясудову функцію, тобто після набрання вироком законної сили та отримання його на виконання кримінально-виконавчою інспекцією [4].

Виходячи з цього, можна зробити висновок, що служба пробачії матиме більш широкі повноваження та компетенцію, ніж кримінально-виконавчі інспекція, саме стосовно соціальної сфери забезпечення виконання покарання. Слід зауважити про особливості змін в особовому складі служби. Так, задля більш ефективного виконання функцій, які будуть покладені на службу пробачії, вважається за доцільне включити до штатного розпису психологів, фахівців із соціальної роботи та фахівців з педагогічного освіти. Не можна обійти увагою й те, що Законом передбачено широке залучення громадськості до виправлення засуджених шляхом впровадження такого інституту, як волонтерська діяльність, пов'язана з пробачією. Відповідно до цього Закону основним завданням такої діяльності є сприяння

органу пробації у здійсненні нагляду за засудженими та проведенні з ними соціально-виховної роботи [2]. Участь громадськості у виховній роботі служби пробації дає можливість виділити такі її цілі: сприяти розвитку соціальної адекватності та впевненості у власних силах особи, звільненої з місць позбавлення волі; не дати особі, звільненої з місць позбавлення волі, опинитись у товаристві професійних злочинців, що неминуче приведе його до в'язниці; забезпечити офіційний канал надання порад та підтримки особі, звільненій із місць позбавлення волі [5]. По-третє, у служби пробації, порівняно з кримінально-виконавчою інспекцією, з'являється також і нові методи роботи із засудженими, які дозволять працювати конкретно з кожним з них, визначати саме його проблемні питання і вирішувати їх, а не розпорощувати зусилля і час на «загальні штампи», у яких іноді відсутня потреба (методика оцінки ризиків вчинення повторних злочинів та потреб засудженого, індивідуальний план роботи, пробаційні програми) [6].

Загалом такі зміни є кардинальними, і саме вони закладають новий напрям у розвитку кримінально-виконавчої системи. Отже, можна стверджувати, що реформування державної кримінально-виконавчої інспекції у службу пробації є великим кроком на шляху вдосконалення вітчизняної системи виконання покарань відповідно до встановлених міжнародних стандартів. І хоча таке реформування є складним та довгим процесом, проте впровадження у діяльність саме такого органу, як служба пробації, є актуальним для нашої країни, оскільки саме воно дає перший поштовх до змін у всій політиці виконання покарань.

Список літератури

- 1.** Про Концепцію державної політики у сфері реформування Державної кримінально-виконавчої служби України: Указ Президента України від 08.11.2012 р. № 631/2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
- 2.** Про пробацію: Закон України від 05.02.2015р. № 160-VIII (із змін. від 21.12.2016 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
- 3.** Маршуба М. О. Служба пробації в Україні: проблеми впровадження в систему кримінальної юстиції / М. О. Маршуба // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – Серія : Юриспруденція. – 2016. – Вип. 19. – С. 113–115.
- 4.** Ткачова О. В. Інститут пробації в Україні: історичний досвіді сучасний стан / О. В. Ткачова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.lj.kherson.ua/2016/pravo04/part_2/19.pdf
- 5.** Лукашевич С. Ю. Участь громадськості у протидії постпенітенціарному рецидиву злочинів / С. Ю. Лукашевич [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/9735/1/Lukashevich_333-337.pdf
- 6.** Опис моделі пробації, запропонованої проектом Закону України «Про пробацію» (реєстр. № 0921) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://kvs.gov.ua/zmi/OpysProb092106022015.pdf>

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

**КАФЕДРА КРИМІНОЛОГІЇ
ТА КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО ПРАВА**

***ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СИСТЕМИ
УКРАЇНИ***

*Матеріали круглого столу
студентів, аспірантів, молодих учених*

(4 квітня 2017 року, м. Харків, Україна)

ТОМ 2

Харків
2017

УДК 343.8
ББК 67.309 (4УКР)

Організаційний комітет:

Гетьман А. П. – голова організаційного комітету, проректор з наукової роботи Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, доктор юридичних наук, професор, академік Національної академії правових наук України;

Головкін Б. М. – заступник голови організаційного комітету, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Ткачова О. В. – відповідальний секретар, кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Автухов К. А. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Таволжанський О. В. – кандидат юридичних наук, асистент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Перспективи реформування кримінально-виконавчої системи України: матеріали круглого столу студентів, аспірантів, молодих вчених (4 квітня 2017 року, м. Харків): в 2т. / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого; за ред. А.П. Гетьмана, Б. М. Головкина та інш. – Харків : Юрайт, 2017. – Т2 ., – 260 стр.
ISBN – 978-966-2740-94-3

У збірник увійшли наукові доповіді та тези виступів учасників круглого столу, присвяченого перспективам реформування кримінально-виконавчої системи України.

Матеріали подані в авторській редакції.

The collection made scientific reports and abstracts of the participants of the round table devoted to the prospects of reforming the penal system of Ukraine. Materials for were presented by the authors.

ISBN – 978-966-2740-94-3

УДК 343.8
ББК 67.309 (4УКР)

© Гетьман А.П., Головкін Б.М. та інш., 2017
© “Юрайт”, 2017

З М І С Т

Бабій О. Г., Гавриленко М. М. Клименко Є. А.	Пенітенціарна пробація як складова ресоціалізації в Україні.....	3
Бірюков М. С.	Зміни до порядку направлення осіб до відбування покарання у виді позбавлення волі.....	10
Богатюк О. В.	Мета соціально-виховної роботи із засудженими до позбавлення волі.....	13
Бугайчук А. А.	Сучасна кримінально-виконавча політика України.....	17
Бурикін В. В.	Про імперативність ресоціалізації звільненої з установи виконання покарання особи.....	21
Вовк М. М.	Відповідність вітчизняного законо-давства у сфері виконання покарань між-народним та європейським стандартам поведження із засудженими.....	24
Гадзіна М. Ю.	Звільнення від відбування покарання за хворобою: проблеми та шляхи їх розв'язання.....	28
Герашенко С.	Виконання покарання у виді арешту.....	32
Гнітій А. О.	Проблемні питання застосування та виконання покарань у виді громадських робіт.....	35
Голєв В. І.	Виправні роботи на сучасному етапі розвитку кримінально-виконавчої системи.....	39
Головко Д. Є.	Кримінально-правові проблеми застосування звільнення від відбування покарання за хворобою.....	42

Грабовська Я.Г.	Особливості виправлення та ресоціалізації неповнолітніх.....	47
Григоренко В. О.	Відбування покарання у виді позбавлення волі засудженими жінками.....	50
Грицева О. О.	Матеріально-побутове забезпечення засуджених до позбавлення волі.....	54
Гриша І. О.	Міжнародний досвід застосування покарання у виді громадських робіт.....	58
Дейнега К. В.	Участь громадськості у виправленні та ресоціалізації засуджених.....	62
Дейнега М. В.	Праця засудженого в умовах ізоляції в контексті реалізації його матеріальних зобов'язань.....	66
Джелалі В. Ф.	Деякі проблеми виправлення та ресоціалізації неповнолітніх осіб.....	70
Дзандзава Г. М.	Медико-санітарне забезпечення засуджених до позбавлення волі.....	74
Дроздова В. І.	Потрапляння наркотичних засобів до установ виконання покарань.....	78
Дуброва Т. В.	До питання про право на свободу віросповідання засуджених до позбавлення волі.....	81
Железнякова Н. І.	Соціальна адаптація засуджених до позбавлення волі під час відбування покарання.....	84
Задерей О. В.	Застосування амністії до осіб, які вчинили злочини проти основ національної безпеки: правовий аспект та перспективи застосування в сучасних українських реаліях.....	88

Зайцева А. О.	Поняття та порядок звільнення засуджених від відбування покарання у зв'язку з помилуванням.....	91
Зелінська І. А.	Проблема переведення засудженого з однієї виправної колонії до іншої.....	94
Йосипенко Н. П.	Освіта як засіб виправлення та ресоціалізації осіб, засуджених до позбавлення волі, на прикладі зарубіжних країн.....	97
Іванов Д. В.	Перспективи створення приватних колоній в Україні.....	100
Карпова В. В.	Соціально-виховна робота із засудженими до довічного позбавлення волі.....	103
Козаченко Т. О.	Щодо доцільності застосування покарання у виді обмеження волі.....	107
Козярин Д. Ю.	Особливості ресоціалізації засуджених неповнолітніх.....	111
Колісник Л. Г.	Питання забезпечення права засуджених на охорону здоров'я.....	115
Кудря А. Р.	Забезпечення конституційного права засуджених на охорону здоров'я: основні проблеми та можливі шляхи їх вирішення...	119
Куктенко Є. Л.	Пробація щодо неповнолітніх як спосіб попередження злочинності.....	123
Курочкіна О. О.	Порівняльна характеристика змісту і основних ознак виконання покарання у виді виправних робіт в радянський період та за часів незалежності України.....	127
Кухар К. І.	Актуальні проблеми застосування інститутів амністії та помилування в Україні.....	130
Кушнір Я. О.	Про забезпечення доступу до освіти осіб, засуджених до довічного позбавлення волі.....	135

Лук'яненко Н.Ю.	Ресоціалізація засуджених як напрям державної пенітенціарної політики.....	138
Лучникова Д. Ю.	Проблеми ресоціалізації осіб, які не досягли повноліття.....	141
Ляшкевич Є. І.	Місце законних інтересів у складі правового статусу засуджених.....	144
Мандзюк М.	Проблемні аспекти ресоціалізації засуджених.....	146
Михайлова Г. В.	Проблеми підготовки засуджених до звільнення від відбування покарання.....	149
Ненька Г. Ю.	Проблеми застосування покарання у виді виправних робіт.....	152
Онищенко А. Г.	Запобігання проникненню заборонених предметів до установ виконання покарань шляхом реалізації індивідуальних заходів.....	156
Оніщенко З. О.	Правовий механізм забезпечення безпеки засуджених осіб та персоналу в місцях позбавлення волі.....	159
Очерет М. О.	Роль соціально-виховної роботи із засудженими в установах виконання покарань..	162
Очкін Р. В.	Міжнародні аспекти проведення соціально-виховної роботи із засудженими до позбавлення волі.....	165
Панішева Ю. С.	Проблеми виконання покарання у виді довічного позбавлення волі.....	168/
Плеханов М.	Місце інституту пробації в системі ювенальної юстиції.....	171
Погребняк О. О.	Деякі питання забезпечення безпеки персоналу установ виконання покарань...	175
Позняк Ю. В.	Ресоціалізація неповнолітніх, засуджених до позбавлення волі.....	178

Поллак М. О.	Міжнародні стандарти поводження із засудженими.....	182
Пономаренко Є. С.	Удосконалення функціонування слідчих ізоляторів в умовах реформування кримінально-виконавчої системи України...	185
Прокопенко О.Г.	Оцінка ризику вчинення повторного кримінального правопорушення як елемент досудової пробації.....	190
Прокоф'єва А. К.	Проблема правового забезпечення права засуджених на відбування покарання за місцем проживання.....	194
Романюк А. О.	Щодо гуманізації системи виконання покарань в Україні.....	197
Роянова І. В.	Правова сутність досудової пробації та підстави її застосування.....	202
Руденко А. М.	Діяльність громадських організацій та їх вплив на кримінально-виконавчу систему України.....	205
Савенко Є. О.	Соціально-виховна робота із засудженими до позбавлення волі.....	209
Сархош Ю. Д.	Виправлення засудженого: до визна-чення поняття.....	213
Смирнова А. О.	Проблемні питання громадських робіт у системі кримінальних покарань.....	216
Суліменко О. В.	Ресоціалізація жінок, засуджених до позбавлення волі.....	219
Толокольнікова К. С.	До питання обмеження прав засуджених....	223
Уласевич Д. В.	Активне виборче право засуджених.....	226
Червона С. Р.	Деякі аспекти виконання арешту.....	229
Чередниченко Д. А.	Виправлення як мета покарання засуджених до позбавлення волі.....	232

Чернишова Є. М.	Виховна робота з неповнолітніми в кримінально-виконавчому аспекті.....	235
Чусько В. В.	Пріоритетні завдання та перспективи реформування державних кримінально-виконавчих інспекцій в Україні в службу пробації.....	239
Шепеленко Л. В.	Інститут пробації: зарубіжний досвід і перспективи розвитку в Україні.....	243
Шульгата М. О.	Проблеми виконання покарання у виді штрафу.....	246
Щербакова К. Я.	Окремі питання доцільності створення слідчих органів державної кримінально-виконавчої служби України.....	251

Наукове видання

***ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СИСТЕМИ
УКРАЇНИ***

*Матеріали круглого столу
студентів, аспірантів, молодих учених*

(4 квітня 2017 року, м. Харків, Україна)

Відповідальний за випуск: Головкін Б. М.

Підп. до друку 26.05.2017. Формат 60x84 ¹/₁₆. Папір офсетний.

Друк: ризограф. Ум. друк. арк. 18,68. Облік.-вид. арк. 13,8.

Тираж 30 прим. Зам. № 114911. Ціна договірна.

Друкарня «Аладдин-Принт»

61023, м. Харків, вул. Сумська, 4, оф. 8

Тел.: (057) 764-72-11 <http://aladdin-print.ua>

Свідоцтво про державну реєстрацію В00 № 966600 від 28.03.2003 р.